

Pedagógusok – a pálya küszöbén

Gyorsméréleg készült a pályakezdő pedagógusok elhelyezkedéséről. A Művelődési Minisztérium tájékoztatása szerint az 1981–82-es tanévben 4500-an fejezték be tanulmányaikat pedagógusként a különböző felsőfokú intézményekben. Közülük 3900-an pályázhatnak a meghirdetett 6 ezer állásra. A többiek már társadalmi ösztöndíjjal elkötelezték magukat, a kisszámú külföldiek pedig hazájukban kamatoztatják az itt tanultakat.

A friss diplomások választási lehetősége képzettségük jellegétől függően változik. Például a végzett gyógypedagógusok számánál kétszer, a tanítóknál másfélszer, az óvónőknél és középiskolai tanároknál 1,8-szer több állást hirdettek meg. A fiatalok az idén is elsősorban a nagyobb társadalmi megbecsülésnek örvendő „tényleges” oktatói munkára: tanítói, tanári és középiskolai tanári állásokra pályáztak, míg a napközis, nevelőintézmények, diákokotthonok, kollégiumok nevelőtanári besorozására alig akadt jelentkező.

Hogy vonzóbbá tegyék a nevelői állásokat, az idén először óraadói lehetőséget teremtenek az illetékes tanácsok művelődési osztályai az érdeklő fiataloknak, a végzettségüknek megfelelő szakon. Így jól járnak az intézmények, mert várhatóan könnyebben kapnak a feladatok ellátására alkalmas szakképzett pedagógusokat, a pályakezdő pedig taníthatja a szaktantárgyát is.

Ebben az évben különösen nagy gondot fordítottak a fiatalok elhelyezkedésének előkészítésére, mind az oktatási intézmények, mind a tanácsok művelődési osztályai. Az egyetemeken, főiskolák, tanítóképzők, valamint a művelődésügyi vezetői rendszeresen konzultáltak a munkaerőgondokról, elhelyezkedési lehetőségekről. Igyekeztek mind alaposabban megismerni a fiatalok igényeit, elképzeléseit is. A gondos előkészítésnek tudható be, hogy a 3900 pályakezdő közül 2900-an helyezkedtek el pedagógusi állásban, 96 százalékuk oktatási intéz-

ményben talált munkát az év közepéig. A fiatalok hivatástudatát bizonyítja, hogy a budapesti, a nyíregyházi, a zsámbéki tanítóképzőkben végeztek több mint 90 százaléka — mintegy ezer tanító — már munkaszerződést kötött valamelyik iskolával. A frissen végzett 490 pályázatra jogosult óvónő közül 370-en létesítettek munkaviszonyt, ezen belül a budapesti óvónőképzetők mindegyike elhelyezkedett.

Az általános iskolai tanárok munkába állásánál is megnyugtató a helyzet. Az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva lényegesen nagyobb számban — több mint háromnegyed részük — talált elhelyezkedést a pályakezdők körében. Legkedvezőbb az arány a Ho Si Minh budapesti kihelyezett tagozatán és a szegedi tanárképzőn végeztek között.

A gyógypedagógiai tanároknak — annak ellenére, hogy mindegyikük két munkahely között választhat — csak 55 százaléka helyezkedett el. Évek óta az a tapasztalat, hogy az itt végzetek többsége Budapesten kíván dolgozni; ezért az idén is várható, hogy a vi-

déki állások jó része betöltetlen marad.

Ami a fővárosban folyik a verseny az állásokért, addig vidéken, például Komárom megyében még a gimnáziumokba sincs elegendő jelentkező. Az általános iskolák tanári helyeinek is csak 30–40 százalékát töltötték be.

A művelődési szakemberek véleménye szerint a fiatal diplomások elsősorban azért hagyják ott a pályát, mert a kezdő fizetésük évek óta alig haladta meg a bértétel alsó határát. Ezért tartják kiemelkedő jelentőségűnek a Fővárosi Tanács művelődési fősztályának állásfoglalását, amely lehetővé tette, hogy jelentősen megemeljék az intézmények a pályakezdők bérét. Az intézkedés hatással volt az ország több megyéjére is: bátrabban élnek a kezdő alapteremmel. Az 1982-ben meghirdetett állások országos átlagbéréi óvónőknél 250 forinttal, tanítóknál, általános iskolai tanároknál 350 forinttal, a középiskolai tanároknál 400 forinttal nagyobbak, mint a bértétel alsó határa. Feltehetően a ténylegesen megkötött munkaszerződések már ennél is magasabb fizetést rögzítenek.

Termelési nagydíj

Ünnepi közgyűlés Makón

Csongrád megye alkotmány napi ünnepségeinek sorozatát nagyszerű és hosszú időre emlékeztető szép esemény nyitotta meg tegnap délután Makón, a József Attila Művelődési Központ színháztermében. Ünnepi közgyűlést tartott a helybeli Kossuth Tsz gazdasági közössége abból az alkalomból, hogy sok éves kimagasló termelési eredményeikért, amelyek esztendőről esztendőre következetesen és jelentősen emelkedtek — elnyerték a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium Termelési Nagydíját. A hatal-

mas búzakeresztet szimbolizáló nagydíjat és az eredményeket tanúsító díszoklevelet dr. Soós Gábor MEM-államtitkár hozta el Makóra. Az ünnepi közgyűlés elnökségében foglalt helyet Papdi József, a megyei pártbizottság titkára és Szabó Jánosné, a megyei tanács elnökhelyettese.

A magas kitüntetés eléréséhez előírt állami normákat minden vonatkozásban hosszútávú éveken keresztül, magas színvonalon teljesítették. Az árutermelés árbevételét tavaly például a korábbi évekhez képest 13,4 százalékkal növelte a tsz. Mező Ferencné, Baranyi Mihály, Baranyi Zoltán, Csávás János Kiváló Termelőszövetkezeti Dolgozó Miniszeri Kitüntetésben részesültek. A TOT Kiváló Munkáért kitüntetést pedig Kóblós Antal kapta meg. A továbbiakban Seres Gyula elnök számos Kiváló Tsz-tag jelvényt, díszoklevelet és jutalmakat nyújtott át a jók között is a legjobbaknak.

Cs. J.

Mokry Sámuel-díj szegedi kutatóknak

Tegnap, kedden Békéscsabán Gyulavári Pál, a Békés megyei tanács elnöke ünnepélyes keretek között először adta át Békés megye Tanácsának idén alapított díját: a Mokry Sámuel-díjat. (Mokry Sámuel az első magyar búzanevelő volt s idén ünnepelték születésének 150. évfordulóját.)

A kitüntetést a Szegedi Gabonatermesztési Kutatóintézet két kutatója: dr. Erdei Péter tudományos igazgatóhelyettes és dr. Németh János tudományos főosztályvezető is megkapta. Több évtizedes eredményes munkássága elismerésül. Dr. Erdei Péter a fajtaspe-

A magyar ipar 1982 első félévi teljesítményének értékelését a következő, finoman és diplomatikusan fogalmazott mondatban foglalták össze: a népgazdasági terv fő céljainak megvalósítása a vártnál nehezebb feladatot jelent. Mindenesetre figyelemre méltó a féléves eredmények: növekedett a belföldi értékesítés, nem növekedett az export. Nem változott a készletgazdálkodás nem éppen rózsás helyzete. Kevesebb a nyereség a korábbinál, ugyanakkor a tervezettnél jobban emelkedtek a bérek. Összességében elmondható: a gazdasági feltételrendszer tovább romlik, anélkül, hogy a teljesítmények ezzel arányosan javulnának.

Az ország külgazdasági egyensúlya javult. Mindezt jórészt azonban nem a magyar ipar nemzetközi versenyképességének javításával, hanem a behozatal erőteljes visszafogásával értük el. Hosszú távon ez nem lehet megoldás. Már most vannak vállalatok, amelyek tókéis exportjuk csökkentését azzal indokolják, hogy nem jutnak hozzá a csak nyugati devizáért beszerezhető egyes alapanyagokhoz, alkatrészekhez.

A gyakorlatban derül ki, mennyire nehéz a különböző érdekszférákat összehangolni: bár a célt évek óta látják az arra illetékesek, az elérését biztosító eszközök máig viták tömegét idézik elő. Ez nem volna baj, ha eredményként áttekinthető, világos, egyértelmű szabályozási rendszer kristályosodna ki. Megállapítható, hogy mindmáig nem sikerült olyan szabályozásokat bevezetni, amelyek ne adnának módot az ügyeskedésre, manipulálásra, az „úgy értelmezem, ahogy nekem jó” mentalitás gyakorlati kivitelezésére; lényegében arra, hogy a „mind szigorúbbá váló követelményeknek” a hatékonyság növelése nélkül is eleget lehessen tenni.

Főnmaradt a munkaerőhiány és a kapun belüli munkanélküliség kettőssége. Ami a munkafegyelemből látszik, az ma sem jobb, mint évekkkel ezelőtt. Igazságtalanság az építővel példálózni: de nem azért, mintha az ácsorgás, a munkaidő alatti italozás nem lenne jelenség, hanem mert jogosan érvelnek: más nem csinálja különül, legfeljebb kevesebben látják.

Ha nem is mindig a nyilvánosság előtt, de továbbra is dül a vita a teljes foglalkoztatottság körüli. Ma Magyarországon a trehány, rossz munkának, felelőtlenségnek és jelkiismeretlenségnek nincs a kártétel vagy az elmaradó haszonnal arányban álló szankciója. A teljes foglalkoztatottság politikai kérdés. Csöppet sem biztos, hogy a munkamóráról — legalábbis a főállású munkahelyen, havibéért végzett munkában — megszilárdításának a munkanélküliséggel való fenyegetés az egyetlen módja. Az viszont tény, hogy a jelenlegi állapotokat fenntartani nagy luxus. Ha a munkanélküliség nem fér össze az elveinkkel, másféle módot kellene találni a ma igen gyakran hiányzó pontos és egyértelmű érdekesség biztosítására.

Sok kifogás éri a jelenlegi bérszabályozási rendszert. Egyetlen — nem csekély — előnye, hogy biztosította a vásárlóerő és az árualap egyensúlyát. Ami egyik oldalon előny — hogy megakadályozta a vásárlóerő túlzott kiáramlását —, az hátrány másfelől: nem ösztönöz kellően a jobb és hatékonyabb munkára. A bérszabályozás reformjának előkészítésében is ekörül folyik a vita. Egyrészt: mai helyzetünkben a két egymással ellentétben álló szempont közül melyik a fontosabb? Másrészt: a gyakorlati megvalósítás során ellentétbe kerül-e valóban a kétféle cél? Meg lehet-e valósítani úgy a jobb munkára ösztönző, a teljesítmények közötti valóságos eltéréseket, egymással ellentétben álló szempont nem kerüljön ki több pénz a lakossághoz, mint amennyire árut tudnak biztosítani?

Ebből igen sok múlik a vállalatok szemléletén, magatartásán. A népgazdasági érdekeket képviselni hivatott központi irányító szervekkel folytatott kötelhúzásban úgy tűnik, mintha „pontozással vezetnénk” a vállalatok. Hiszen az idei első féléves példák: a teljesítmények számottevő javulása nélkül szemrebbenés nélkül osztották szét a tervezett meghaladó béremeléseket. Aztán egy csomó egyéb dolog a számítógépeiket komoly tervező munkára alig használó vállalatok egy része manipulálni már megpróbált velük. Továbbra is csapnivaló sok helyütt a bizonylati fegyelem, zűrzavaros a gazdálkodó egységek egymás közti kapcsolata: az ebből eredő károkért a felelőséget csak elvétve derítik ki. Végső összességében azonban nem lehet csalni: amit nem termeltek meg, az nincs; ami hibásan készült el, azt képtelenség gazdaságosan eladni; ha nem deríthető ki a felelős, viseli a következményeket a népgazdaság, mi valamennyien, függetlenül attól, hogy a magunk posztján jól vagy rosszul dolgozunk.

Ez pedig igen rossz, nevére méltatlan fajtája a demokratizmusnak. Rengetegen vannak ebben az országban, akik a maguk egyéni eszközeivel felelni akarnak és képesek is felelni a kihívásra; hajlandóak jobban és többet dolgozni azért, hogy élet-színvonaluk ne csökkenjen, esetleg emelkedjen is. Pillanatnyilag úgy néz ki, erre főként a háztájiban vagy a kisvállalkozások keretében van mód. Am ezekben — már csak az eszközök méretei miatt is — szerényebb lehetőségei, összességében kevesebb társadalmi haszna van a kiteljesedő tettegyének, mint a szocialista nagyüzemekben.

A kezdeti áttörések után végül is nem vált általánossá Horváth Ede vagy Burge Róbert vezetői magatartása. Kivételek maradtak, pedig az ő példájuk ma is azt bizonyítja, a jelenlegi körülmények között szocialista nagyüzemeket is lehet megfélemlő vállalkozói magatartással irányítani. Hogy kevés követőjük támadt, aligha bizonyít mást, mint hogy sikereiket inkább a körülmények, környezetük ellenére, min annak hathatós támogatását élvezve érték el.

Gazdasági életünk légkörét, viszonyait mindenki ismeri, aki benne él. A többség szenved is a követelmények tisztázatlanságától, a többféle, gyakran egymással ellentmondó elvárástól, a szinte mindennapi lehangoló kompromisszumoktól. A tisztázni akarás, a rendcsinálás igénye sokakban él; kezdeményezni kevesen mernek. Mert így vagy mind így nemcsak elhatározás kérdése: igaz, hogy az anyagiaknak szűkében van az ország; pusztá nekivételéből, öntudatból vagy rendcsináló igyekezetből aligha születnek nagy eredmények. Mégis, érdemes lenne tisztázni a határokat, jelenlegi lehetőségeink mennyire futják, s teljesítményeink mennyire maradnak el a megvalósíthatótól. Ez pedig nem megy úgy, ha mindenki arra vár: kezdje a másik.

A legutóbbi áremelkedések is igyekeztek tudatosítani: nehéz, komolyan veendő gazdasági helyzetben van az ország, a világ. Nem túl nagy lehetőségeinket maradéktalanul meg kellene valósítani: azoknak az embereknek az érdekében is, akik készek a keményebb feltételeket vállalni, de nem szívesen fogadják az elmulasztott lehetőségek életszínvonalbeli konzekvenciáit.

Van a dolognak még egy, világpolitikai mércével mérendő vonatkozása: a szocialista társadalom gazdasági hatékonysága is megmérte a világgazdasági recesszió éveiben. A világ történetében egyedülálló szociálpolitikai vívmányaink sem fejleszthetők tovább hatékonyabb munka és ennek gazdasági eredményei nélkül.

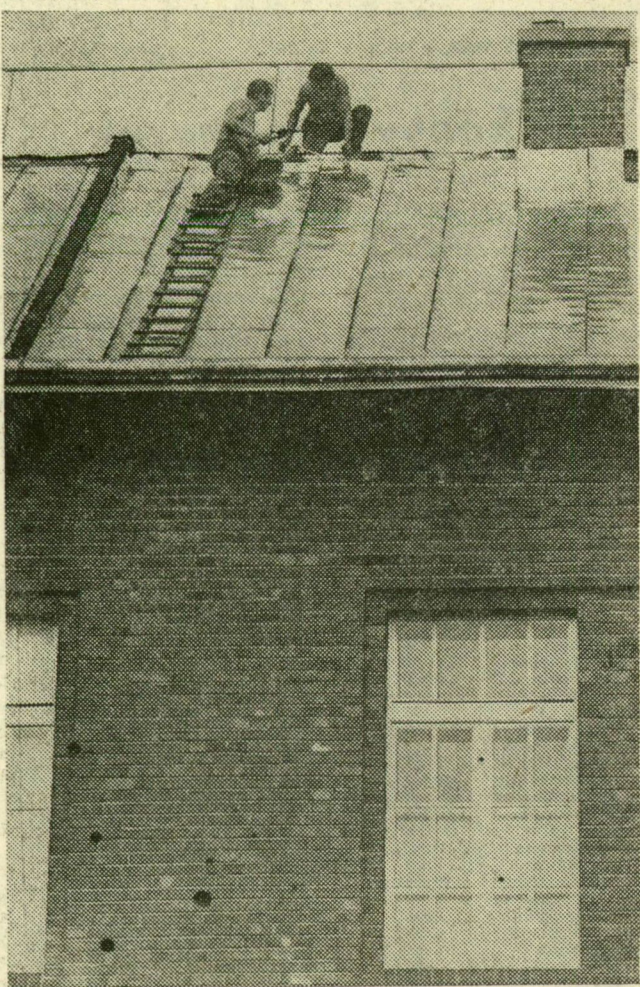
Tanács István

Megbeszélés a közlekedésről

Tegnap délelőtt tartotta az ülését a megyei tanács vb-teremben a Csongrád megyei Közlekedésbiztonsági Tanács elnöksége Kelemen Miklós megyei főkapitány, rendőr vezérőrnagy elnöklésével. A megbeszélésen részt vett Oláh Miklós nyugalmazott belügyminiszter-rendőrközvetítő és a közlekedésbiztonsági Tanács elnöke.

Az ülés résztvevői megvitatották a közúti közlekedés Csongrád megyei szervezésének eddigi tapasztalatait, és a közlekedés biztonságá-

nak helyzetével foglalkozó előterjesztést. Többek között megállapították: fontos, hogy a különböző hatósági kezelésben levő utak közlekedésbiztonságában érdekeltek a rendőri szervek támogatásával még szorosabb együttműködést alakítsanak ki. Értékelték a közlekedésbiztonsági érdekeket kiadó központi propagandaanyagok terjesztésének és felhasználásának tapasztalatait is. Tájékoztató hangzott el a KBT-elnökség 1982 első félévében végzett eredményes munkájáról.

A szabadtéri színpad nézőteréről fotózta munkatársunk a tetőfedőket. Ők most az arkádok fölötti épületek tetején cserélik ki az elhasznált, régi borítást